

Nr 261.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket; given Stockholms slott den 10 maj 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den
15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å
tobakstillverkningen i riket.¹

Härigenom förordnas, att 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

18 §.

1 mom. I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset eller i fall, som avses i 22 § 2 mom. fjärde stycket, av varans värde, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	Procent av priskurantpriset eller värdet	Belopp för		Procent av priskurantpriset eller värdet	Belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
		öre	kr.		öre	kr.
Cigarrer	40	0.8	—	44	4	—
Cigarrcigarretter	52	0.4	—	53	2	—
Cigarretter med fast pappersmunstycke	64	0.2	—	55	1.3	—
Cigarretter utan fast pappersmunstycke	68	0.2	—	59	1.3	—
Röktobak	61	—	1.50	61	—	1.50
Tuggtobak	43	—	1.—	53	—	1.50
Snus	51	—	0.75	53	—	1.50

I skattehänseende — — — 3.3 gram.

Denna förordning träder i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

¹ Senaste lydelse av 18 § 1 mom., se SFS 1939:714.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 maj 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss:

Enligt gällande bestämmelser utgår tobaksskatten dels med viss procent av varans priskurantpris eller varans värde, dels ock med visst efter varans myckenhet bestämt belopp. Skattesatserna återfinnas i 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket. Dessa skattesatser blevo vid två olika tillfällen under år 1939 föremål för jämkning, senast genom beslut vid urtima riksdagen 1939/40 (propositionen nr 44, riksdagens skrivelse nr 15). De nu gällande skattesatserna, som innefattas i en den 14 oktober 1939 utfärdad förordning (nr 714), vilken omedelbart trädde i kraft, framgå av följande sammanställning:

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	Procent av priskurantpriset eller värdet	Belopp för		Procent av priskurantpriset eller värdet	Belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
		öre	kr.		öre	kr.
Cigarrer	33	0.8	—	37	4	—
Cigarrcigarretter	45	0.4	—	46	2	—
Cigarretter med fast pappersmunstycke	60	0.2	—	51	1.3	—
Cigarretter utan fast pappersmunstycke	64	0.2	—	55	1.3	—
Röktobak	56	—	1.50	56	—	1.50
Tuggtobak	38	—	1.—	48	—	1.50
Snus	44	—	0.75	46	—	1.50

Vid avvägandet av dessa skattesatser beräknades, att statsverkets inkomst av tobaksskatt under budgetåret 1940/41 skulle komma att uppgå till 133 miljoner kronor.

Med hänsyn till de ökade krav på budgeten, som den förstärkta militära beredskapen kommit att ställa, har jag i skrivelse till ordföranden i styrelsen för aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet hemställt, att inom bolaget måtte verkställas utredning angående en skärpt tobaksbeskattning, därvid borde eftersträvas största möjliga ökning av inkomsterna av tobaksskatt och från bolaget samt minst en stegring med 25 miljoner kronor utöver vad som kan vinnas vid nu gällande beskattning.

I en den 22 april 1940 dagtecknad, inom bolaget upprättad promemoria anföres härutinnan bland annat följande:

Den prisstegring, som successivt genomfördes under oktober—december förra året som en följd av den inträdda skatteförhöjningen den 14 oktober, kunde hållas inom ramen av cirka 10 % å tobaksvarornas då gällande priser endast därigenom, att tobaksmonopolet överförde en del av sin vinst till skatt, och att återförsäljarnas rabattsats sänktes med 1 %. Sedan dess har tobaksmonopolets vinstmarginal ytterligare beskurits genom att tillverkningskostnaderna stegrats på grund av de prisförhöjningar, som successivt inträtt — med undantag av råtabak — å snart sagt alla de olika slag av förnödenheter, som användas vid tobakstillverkningen. Härtill kommer förutom ökade fraktkostnader och krigsriskförsäkring etc. den stegring i lönekotot, som är föranledd av dyrtidstillägg till arbetarna.

På grund av vad här ovan framhållits och då man säkerligen bör räkna med att tobaksmonopolets driftkostnader ytterligare komma att stegras kan man under inga förhållanden nu räkna med någon överföring från vinst till skatt, utan måste den ifrågasatta skatteförhöjningen, 25 miljoner kronor, helt uttagas genom prisförhöjningar å tobaksvarorna.

Givetvis kunna olika meningar råda angående sättet för vidtagande av de för ändamålet erforderliga prisförhöjningarna. Den mångfald olika faktorer, som under nuvarande onormala tidsförhållanden kan komma att inverka på konsumtionen av tobaksvaror inom landet, gör det synnerligen vanskligt att med någorlunda visshet beräkna, på vilket sätt och i vilken grad en prisförhöjning av den storleksordning, som nu kräves för att genomföra den ifrågasatta mycket kraftiga ökningen av inkomsten av tobaksskatt, kommer att inverka på tobakskonsumtionen.

Närmast torde man böra sikta på att genomföra en prisförhöjning av följande storleksordning för de olika varuslagen, nämligen för cigarrer 3 öre per st., för cigarrecigarretter 2 öre per st., för cigarretter med munstycke $\frac{1}{2}$ —1 öre per st., för cigarretter utan munstycke 1— $1\frac{1}{2}$ öre per st., för röktobak 4—5 kronor per kg., för tuggtobak 3 kronor per kg. och för snus 2 kronor per kg.

Goda skäl synas även denna gång tala för att återförsäljarna icke i rabatt-hänseende skola få draga nämnvärd fördel av prisstegringen. Det förutsättes därför, att återförsäljarnas rabatt minskas med 1 %.

Då det därefter gäller att avväga höjningen av skattesatserna, har man att taga hänsyn till bestämmelsen i § 3 av gällande avtal mellan staten och tobaksmonopolet, enligt vilken det åligger bolaget att avväga den belastning, som avser att lämna vinst å rörelsen, så att den kommer att vila i möjligaste mån jämnt å alla varuslag. Det föreslås därför, att ökningen i beskattningen sker genom en höjning av värdeskatten med följande enheter för de olika varuslagen, nämligen för cigarrer, cigarrecigarretter och snus med 7 enheter, för röktobak och tuggtobak 5 enheter och för cigarretter 4 enheter. Härvid synes ingen åtskillnad böra göras mellan de inom riket tillverkade och importerade tobaksvarorna.

Med utgångspunkt från de sålunda föreslagna skattesatserna samt monopolbolagets försäljningssiffror för år 1939 har inkomsten av tobaksskatt för ett år beräknats till i runt tal 143.9 miljoner kronor. I promemorian anföres vidare:

Under år 1939 utgjorde tobakshandlarnas import cirka 15 % av den totala omsättningen av tobaksvaror inom landet. Under årets första kvartal har försäljningen av importerade tobaksvaror minskats avsevärt och utgjorde endast cirka 65 % av importen under motsvarande kvartal föregående år. Denna minskning av importen har emellertid uppvägs av en ungefärligen motsvarande ökning i försäljningen av tobaksmonopolets varor, så att den kvantitativa förbrukningen av tobaksvaror förefaller att vara i stort sett oförändrad, dock frånsatt den sedan många år tillbaka pågående minskningen av cigarrer, tuggtobak och snus och ökningen av cigarretter, vilken förändring i tobakskonsumtionens struktur alltjämt äger rum.

Med hänsyn till att importen av tobaksvaror på grund av nu rådande förhållanden kan komma att bli i stort sett omöjliggjord, ha i promemorian även framlagts beräkningar rörande den inkomst av tobaksskatt, som skulle inflyta, därest tobaksmonopolet skulle komma att övertaga importens andel av försäljningen. Nyss angivna inkomstbelopp, 143.9 miljoner kronor, borde då ökas med i runt tal 18.6 miljoner kronor. Statens inkomst av tobaksskatt under budgetåret 1940/41 skulle sålunda komma att uppgå till 162.5 miljoner kronor, medan denna inkomst, såsom förut nämnts, på grundval av nu gällande skattesatser beräknats till 133 miljoner kronor.

I promemorian anföres vidare:

Såsom av uträkningarna närmare framgår, skulle ökningen i tobaksskatt under budgetåret 1940/41 bli icke mindre än 29.5 miljoner kronor, om det kvantitativa försäljningsresultatet bleve detsamma som 1939.

För fullständighetens skull bör härvid angivas, att importörerna hava vissa kvantiteter tobaksvaror på sina skattelager, som komma att utförsäljas under budgetåret 1940/41, och häri ligger ytterligare en viss ökning i den kalkylerade inkomsten av tobaksskatten, som icke medtagits i beräkningarna.

En höjning av skattesatserna för tobaksskatten i enlighet med det inom monopolbolaget upprättade förslaget skulle, såsom den föregående framställningen utvisar, vid oförändrad konsumtion medföra en ökning av statsverkets inkomst av tobaksskatt under budgetåret 1940/41 med minst 29.5 miljoner kronor. En viss marginal finnes sålunda mellan den teoretiskt beräknade inkomstökningen och det av mig angivna lägsta belopp, 25 miljoner kronor, som statsverket synes böra söka ytterligare utvinna av tobaksskatten. Uppenbarligen kan det icke på förhand bedömas, om denna marginal skall vara tillräcklig för att hindra, att angivna minimum underskrides genom en konsumtionsminskning, som kan tänkas inträda såväl på grund av den prisförhöjning å tobaksvaror, på vilken förslaget bygger, som på grund av andra förhållanden. Emellertid torde försiktigheten bjuda, att en starkare prisförhöjning än den, som föranledes av de i monopolbolagets promemoria angivna nya skattesatserna, i nuvarande läge undvikas. Jag för-

*Departements-
chefen.*

ordar sålunda en höjning av skattesatserna för tobaksskatten i enlighet med det i promemorian framlagda förslaget.

Inom finansdepartementet har upprättats förslag till *förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket*, innefattande de förordade skatteförändringarna.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att berörda förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

V. Schwartz.